एकाइ २ · हाम्रा मानव मूल्यमान्यता: अनुशासन, व्यवहार र चाडपर्व

उत्तरकुञ्जिका · शिक्षकका लागि

पूर्णाङ्क २८

अङ्क विभाजनमा दिइएका बुँदाका आधारमा अङ्क दिनुहोस्। फरक शब्दमा लेखिएको भए पनि उही कुरा भनेको उत्तर सही मानिन्छ।

१ मुख्य शब्द

ज्ञान · ३

१. अनुशासन
२. आत्म अनुशासन
३. सामाजिक व्यवहार
४. परोपकारी
५. गते
६. तिथि

प्रत्येकको ०.५ अङ्क।

२ चित्रको नामाङ्कन

बोध · २

१. मर्यादित व्यवहार
२. सत्कार्य
३. सत्य र निष्ठा
४. संयमित र सभ्य आचरण

प्रत्येकको ०.५ अङ्क।

३ ठिक कि बेठिक?

ज्ञान · २

i. ✓ **ठिक**
ii. ✗ **बेठिक:** तिहार पाँच दिन मनाइन्छ। घटस्थापनादेखि पूर्णिमासम्म पन्ध्र दिन दसैँ मनाइन्छ।
iii. ✓ **ठिक**
iv. ✗ **बेठिक:** छठमा षष्ठीको साँझ अस्ताउँदो सूर्यलाई र भोलिपल्ट बिहान उदाउँदो सूर्यलाई अर्घ दिइन्छ।

प्रत्येकको ०.५ अङ्क।

४ अति छोटो उत्तर

क. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ निश्चित नियममा बसेर गरिने व्यवहार भनी लेखेमा।

ख. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ समाजमा व्यक्ति वा समूहले एकअर्कासँग गर्ने व्यवहार (भेटघाट, घुलमिल, मिलेर काम) भनी लेखेमा।

ग. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ निश्चित दिन वा तिथिमा पूजाआजा, भोजभतेर, जात्रा र उत्सवबाट रमाइलो गर्ने दिन भनी लेखेमा।

घ. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ नयाँ वर्ष (“ल्हो” भनेको वर्ष र “सार” भनेको नयाँ) भनी लेखेमा।

ङ. **अङ्क विभाजन** — बोध · १

✓ पञ्चशील (बुद्धका पाँच शील) भनी लेखेमा।

च. **अङ्क विभाजन** — प्रयोग · १

✓ संयुक्त परिवार भनी लेखेमा।

छ. **अङ्क विभाजन** — बोध · १

✓ प्रकृति र पितृको पूजा भनी लेखेमा।

Science Playground, काठ्मान्डे, भक्तपुर
विद्यार्थीसहित भ्रमणको समय लिन: https://science-playground.com/booking

ज. **अङ्क विभाजन** **ज्ञान · १**

✓ पेटानी र घाँघर लेखेमा।

झ. **अङ्क विभाजन** **ज्ञान · १**

✓ सोनाम ल्होसार भनी लेखेमा।

५ छोटो उत्तर

क. **अङ्क विभाजन** **बोध · २**

✓ कामप्रति सम्मान, ठुलाप्रति आदर वा आपसी विश्वास बढाउँछ भन्नेमध्ये कुनै एक कारण लेखेमा।

✓ नराम्रा बानीबाट जोगाउने, परिवार र समाजमा शान्ति राख्ने वा सभ्य नागरिक बनाउने जस्ता अर्को कुनै एक कारण लेखेमा।

ख. **अङ्क विभाजन** **बोध · २**

✓ नबुझेको कुरा साथीबाट सिक्न पाइने, वा फरक फरक विचार र अनुभव थाहा हुने जस्ता कुनै एक फाइदा लेखेमा।

✓ मित्रता र विश्वास बढ्ने, मिलेर काम गर्ने सिप बढ्ने, फरक संस्कृति बुझिने वा आत्मविश्वास बढ्ने जस्ता अर्को कुनै एक फाइदा लेखेमा।

ग. **अङ्क विभाजन** **बोध · २**

✓ गतेअनुसारका चाड हरेक वर्ष उही गतेमा पर्छन् भनी उदाहरणसहित (नयाँ वर्ष वैशाख १, माघी माघ १ वा तमु ल्होसार पुस १५) लेखेमा।

✓ तिथिअनुसारका चाड चन्द्रमाका आधारमा गनिने तिथिमा पर्ने भएकाले हरेक वर्ष फरक गतेमा पर्छन् भनी उदाहरणसहित (दसैँ, तिहार, तिज वा छठ) लेखेमा।

६ लामो उत्तर

उत्तर **बोध · ४**

धार्मिक महत्त्व

क. देवीदेवता, प्रकृति र पितृको पूजा तथा प्रार्थना गरिन्छ।
ख. धार्मिक परम्परा र विश्वास जोगिन्छन्।
ग. दान, व्रत र असल कामबाट मन शुद्ध र शान्त हुन्छ।

सामाजिक महत्त्व

क. परिवार, आफन्त र इष्टमित्र भेला हुन्छन् र सम्बन्ध बलियो हुन्छ।
ख. सामाजिक एकता, सद्भाव र भाइचारा बढ्छ।
ग. फरक धर्म मान्नेहरू सँगै मनाउँदा सहिष्णुता बढ्छ।
घ. आपसी रिसराग र झगडा मेटिन्छन्।
ङ. संस्कृति, नाच, गीत र परिकार एक पुस्ताबाट अर्को पुस्तामा सर्छन्।

अङ्क विभाजन

✓ देवीदेवता, प्रकृति र पितृको पूजा तथा प्रार्थना गरिने भन्ने धार्मिक महत्त्व लेखेमा।

✓ धार्मिक परम्परा र विश्वास जोगिने, वा दान र व्रतबाट मन शान्त हुने भन्ने अर्को धार्मिक महत्त्व लेखेमा।

✓ परिवार, आफन्त र इष्टमित्र भेला भई सम्बन्ध बलियो हुने, वा एकता, सद्भाव र भाइचारा बढ्ने भन्ने सामाजिक महत्त्व लेखेमा।

✓ सहिष्णुता बढ्ने, रिसराग मेटिने वा संस्कृति अर्को पुस्तामा सर्ने भन्ने अर्को सामाजिक महत्त्व लेखेमा।

Science Playground, काटुन्जे, भक्तपुर
विद्यार्थीसहित भ्रमणको समय लिन: https://science-playground.com/booking

७ सोच्नुहोस्

उत्तर **उच्च दक्षता · २**

उसले पहिले गृहकार्य सक्छ, अनि मात्र भिडियो हेर्छ। भिडियो हेर्ने समय पनि आफैँ तोक्छ, जस्तै: आधा घण्टा। समय सकिएपछि आफैँ मोबाइल राखिदिन्छ। यो संयम हो: तुरुन्त मन लागेको काम गर्नुभन्दा पहिले के ठिक हो भनेर सोच्नु। यस्तो बानीले पढाइ र स्वास्थ्य दुवै राम्रो हुन्छ।

अङ्क विभाजन

- ✓ पहिले गृहकार्य सकेर मात्र भिडियो हेर्ने र हेर्ने समय आफैँ तोक्ने भनी लेखेमा।
- ✓ तुरुन्त मन लागेको भन्दा ठिक काम पहिले गर्नु संयम हो, यसले पढाइ र स्वास्थ्य राम्रो बनाउँछ भनी लेखेमा।

८ क्रियाकलाप: जातजातिअनुसारका चाडपर्व

(अङ्क नदिइने)

विद्यार्थीले पाउनुपर्ने नतिजा

उदाहरणका लागि: छठ (सूर्यलाई अर्घ, व्रत, ठेकुवा; कात्तिक शुक्ल षष्ठी; मधेस र अब देशभरि), माघी (नयाँ वर्ष, अगुवा छनोट, ढिकरी; माघ १; थारू), तमु ल्होसार (नयाँ वर्ष, नाचगान; पुस १५; गुरुङ), इदुल फित्र (नमाज, दान; रमजानपछि; मुस्लिम), उँभौली (साकेला नाच; वैशाख पूर्णिमा; राई)। हरेक पङ्क्तिमा चाडको नाम, तरिका, समय र मनाउने समुदाय मिलेको हुनुपर्छ।

तहअनुसार अङ्क	ज्ञान	बोध	प्रयोग	उच्च दक्षता	जम्मा
अङ्क	११	१४	१	२	२८

Science Playground, कादुन्जे, भक्तपुर
विद्यार्थीसहित भ्रमणको समय लिन: https://science-playground.com/booking

एकाइ २ · हाम्रा मानव मूल्यमान्यता: गौरव, सम्पदा र असल व्यक्तित्व

उत्तरकुञ्जिका · शिक्षकका लागि

पूर्णाङ्क २८

अङ्क विभाजनमा दिइएका बुँदाका आधारमा अङ्क दिनुहोस्। फरक शब्दमा लेखिएको भए पनि उही कुरा भनेको उत्तर सही मानिन्छ।

१ मुख्य शब्द

ज्ञान · ३

१. राष्ट्रिय गौरव
२. सम्पदा
३. सहिष्णुता
४. बालक्लब
५. प्याट्रोल
६. राष्ट्रिय व्यक्तित्व

प्रत्येकको ०.५ अङ्क।

२ जोडा मिलाउनुहोस्

ज्ञान · २

१. जयपृथ्वीबहादुर सिंह → **घ.** सत्यवादी पाठशाला
२. खगेन्द्रबहादुर बस्नेत → **ग.** नेपाल अपाङ्ग सङ्घ
३. रोबर्ट बेडेन पावेल → **क.** स्काउटको सुरुआत
४. मुक्तिनाथ → **ङ.** अखण्ड ज्वाला र १०८ धारा

प्रत्येकको ०.५ अङ्क।

३ ठिक कि बेठिक?

ज्ञान · २

i. ✓ **ठिक**
ii. ✗ **बेठिक:** लुम्बिनी रुपन्देही जिल्लामा पर्ने छुट्टै विश्व सम्पदा हो।
iii. ✓ **ठिक**
iv. ✗ **बेठिक:** अक्षराङ्क शिक्षा जयपृथ्वीबहादुर सिंहले प्रकाशित गरेका हुन्। खगेन्द्रबहादुर बस्नेतले नेपाल अपाङ्ग सङ्घ स्थापना गरे।

प्रत्येकको ०.५ अङ्क।

४ अति छोटो उत्तर

क. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ देशलाई संसारमा चिनाउने र नेपाली हुनुमा गर्व गराउने कुरा भनी लेखेमा।

ख. **अङ्क विभाजन** — प्रयोग · १

✓ बालविवाह, बालश्रम वा लागुपदार्थविरुद्ध सचेतना, सबै बालबालिका विद्यालय जाऊन् भन्ने अभियान, सरसफाइ, वृक्षरोपण वा सम्पदा संरक्षण जस्ता कुनै एक उपयुक्त काम लेखेमा।

ग. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ रोबर्ट बेडेन पावेल (सन् १९०७ मा बेलायतमा) लेखेमा।

घ. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज र चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज दुवै लेखेमा।

ङ. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ ८ ओटा लेखेमा।

Science Playground, काठुन्जे, भक्तपुर
विद्यार्थीसहित भ्रमणको समय लिन: https://science-playground.com/booking

च. **अङ्क विभाजन** ज्ञान · १

✓ मुस्ताङ जिल्ला लेखेमा।

छ. **अङ्क विभाजन** बोध · १

✓ हिन्दु र बौद्ध दुवैले यसलाई पवित्र मानेर एउटै ठाउँमा मिलेर पुज्ने भएकाले भनी लेखेमा।

ज. **अङ्क विभाजन** ज्ञान · १

✓ वि.सं. १९३४ भदौ ७ गते बझाङ जिल्लाको चैनपुरमा भनी लेखेमा।

झ. **अङ्क विभाजन** बोध · १

✓ जुनसुकै बेला काम गर्न र अरूलाई सघाउन तयार रहनु भनी लेखेमा।

५ छोटो उत्तर

क. **अङ्क विभाजन** बोध · २

✓ आफ्नो धर्म मान्दै अरूको फरक धर्म, विश्वास र चलनलाई पनि सम्मान गर्नु भनी लेखेमा।

✓ समाजमा शान्ति र एकता रहने, धर्मका नाममा झगडा नहुने वा सबै धर्मका सम्पदा जोगिने जस्ता कुनै एक महत्त्व लेखेमा।

ख. **अङ्क विभाजन** ज्ञान · २

✓ मुक्तिनाथ विकास समिति बनाइएको, वा मन्दिरको जीर्णोद्धार गरिएको भन्नेमध्ये कुनै एक प्रयास लेखेमा।

✓ मन्दिर वरिपरि बार लगाइएको, वा फोहोर व्यवस्थापनमा जोड दिइएको जस्ता अर्को कुनै एक प्रयास लेखेमा।

ग. **अङ्क विभाजन** ज्ञान · २

✓ अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई बस्ने ठाउँ दिने, वा पढाइ र सिपको तालिम दिने भन्नेमध्ये कुनै एक सेवा लेखेमा।

✓ पुनःस्थापना वा आत्मनिर्भर बन्न सहयोग गर्ने जस्ता अर्को कुनै एक सेवा लेखेमा।

६ लामो उत्तर

उत्तर बोध · ४

क. चरित्र निर्माण र अनुशासनको विकास गर्छ।
ख. समाज सेवामा योगदान दिन्छ।
ग. मेला, जात्रा र विपत्का बेला भिडभाड र ट्राफिक व्यवस्थापनमा सघाउँछ।
घ. प्राथमिक उपचार, खुला ठाउँमा बस्ने जस्ता जीवनोपयोगी सिप सिकाउँछ।
ङ. आत्मविश्वास र नेतृत्व क्षमता बढाउँछ।
च. देश र समाजप्रति उत्तरदायी नागरिक तयार पार्छ।

अङ्क विभाजन

✓ चरित्र निर्माण र अनुशासनको विकास गर्ने भूमिका लेखेमा।

✓ समाज सेवा, वा मेला, जात्रा र विपत्का बेला भिडभाड र ट्राफिक व्यवस्थापनमा सघाउने भूमिका लेखेमा।

✓ प्राथमिक उपचार, खुला ठाउँमा बस्ने जस्ता जीवनोपयोगी सिप सिकाउने भूमिका लेखेमा।

✓ आत्मविश्वास र नेतृत्व क्षमता बढाउने, वा जिम्मेवार नागरिक तयार पार्ने भूमिका लेखेमा।

Science Playground, कादुन्जे, भक्तपुर
विद्यार्थीसहित भ्रमणको समय लिन: https://science-playground.com/booking

७ सोच्नुहोस्

उत्तर **उच्च दक्षता · २**

अरूको भलाइ गर्न सबैभन्दा ठुलो कुरा इच्छा र मिहिनेत हो। धन भएकाले त्यसलाई आफ्नै सुखमा मात्र होइन, शिक्षा फैलाउन पनि लगाउन सक्छन्। शरीरमा कठिनाइ भएकाले पनि हार नमानी पढ्न र समाजलाई ठुलो योगदान दिन सक्छन्। हामी जस्तो अवस्थामा भए पनि आफूसँग भएको सिप र समय अरूका लागि लगाउन सक्छौँ।

अङ्क विभाजन

- ✓ अरूको भलाइ गर्न इच्छा र मिहिनेत मुख्य हो, धन वा शरीरको कठिनाइले रोक्दैन भन्ने कुरा लेखेमा।
- ✓ आफूसँग भएको धन, सिप वा समय अरूका लागि लगाउन सकिन्छ भनी आफ्नै उदाहरणसहित लेखेमा।

८ क्रियाकलाप: हाम्रो ठाउँका सम्पदा

(अङ्क नदिइने)

विद्यार्थीले पाउनुपर्ने नतिजा

उदाहरणका लागि भक्तपुरमा: न्यातपोल मन्दिर (तौमढी; पाँच तले मन्दिर, पर्यटक आउँछन्; भित्तामा नलेख्ने, फोहोर नफाल्ने), सिद्धपोखरी (सहरको पश्चिम; पुरानो पोखरी; सफाइ अभियानमा भाग लिने)। हरेक सम्पदाको ठाउँ, महत्त्व र जोगाउने कुनै व्यावहारिक उपाय (सरसफाइ, परम्परागत शैलीमै मर्मत, सम्पदाको महत्त्व अरूलाई बुझाउने) लेखिएको हुनुपर्छ।

तहअनुसार अङ्क	ज्ञान	बोध	प्रयोग	उच्च दक्षता	जम्मा
अङ्क	१७	८	१	२	२८

Science Playground, कादुन्जे, भक्तपुर
विद्यार्थीसहित भ्रमणको समय लिन: https://science-playground.com/booking